

Kinh t Vi t Nam 35 năm nhìn l i: Bao c p và kh ng ho ng

Tác Giả: M c Lâm, phóng viên RFA

Thứ Năm, 29 Tháng 4 Năm 2010 08:09

Nhân k ni m 35 năm ngày th ng nh t đ t n c, Ban Vi t Ng Đài RFA có lo t bài vi t v nhi u đ tài,

chúng tôi xin gi i thi u bài vi t 35 năm nhìn l i kinh t Vi t Nam do M c Lâm th c hi n.



Photo courtesy of hoangsa.org M t c a hàng ki u m u Hà N i trong th i bao c p.

Đây là bài đ u tiên trong m t lo t ba bài tóm l c ba th i k chính: Kh ng ho ng, Đ i m i và cu i cùng là Phát tri n.

35 năm k t ngày chi n tranh k t thúc, n n kinh t Vi t Nam đã chuy n đ i t kinh t XHCN tr thành kinh t th tr ng v i đ y đ nh ng thu c tính mà m t n n kinh t c nh tranh c n có.

Trong n n kinh t y, khi bi n đ ng cung c u hay b t n tài chánh x y ra thì v n đ l m phát xu t hi n là m t đ u t y u.

Th nh ng v i kinh t v n hành theo cung cách XHCN thì hai ch l m phát không ph i là m i lo c a nh ng ng i h ng đ n và l o l i n n kinh t bao c p ngay c trong giai đ o n đ t n c th ng nh t, không còn m i lo v chi n tranh đi ch ng n a.

Nam Bộ sát nhập

“35 năm qua nó có 10 năm duy ý chí, xây dựng XHCN và đưa đất nước đến kinh doanh. Kế tiếp là 10 năm đi tìm lối thoát và còn lại 15 năm hỗn loạn.

Ô. Nguyễn Xuân Nghĩa

Năm 1975, khi miền Nam hoàn toàn sát nhập với miền Bắc, có hai nền kinh tế hợp lại trong một hoàn cảnh khá đặc biệt. Lúc đó miền Bắc gần như kiệt quệ sau hàng chục năm chiến tranh. Gánh nặng của chế độ bao cấp miền Bắc mang vào cùng với nền kinh tế của Miền Nam lúc đó gần như kiệt quệ sau khi bỏ hàng loạt biện pháp đánh thuế, giãn dân lên vùng kinh tế mới và phong trào vượt biên ngày một nhiều hơn đã khiến cho Việt Nam gần như suy sụp hoàn toàn.

Bà Phạm Chi Lan, nguyên trưởng văn phòng Thủ tướng như là hoàn cảnh lúc bấy giờ :
Sau giờ phóng 1975 phải nói là nền kinh tế Việt Nam hết sức khó khăn. Bởi vì lúc đó mình vừa ra khỏi cuộc chiến tranh, nền kinh tế bị kiệt quệ với rất nhiều cơ sở vật chất bị tàn phá. Tiếp theo xả giao thông đến các nhà máy xí nghiệp ở phía Bắc, rồi đến ruộng phía Nam rất nhiều người không canh tác được. Bom đạn và cơ chế thuế hào hùng đã trút xuống rất nhiều trong cuộc chiến.



▯ *Tem lương thực trong thời bao cấp. Photo courtesy of hoangsa.org*

Nền kinh tế Việt Nam vốn dựa vào nông nghiệp ngay bên thân nền nông nghiệp cũng bị tàn phá nặng nề bởi chiến tranh. Sau năm 75 thì cả hai miền tuy nhập lại cùng một nước nhưng hệ thống kinh tế thì khác nhau và những rối loạn ban đầu sau chiến tranh với mặt xã hội cũng như những rối loạn nền kinh tế.

Với mặt đối ngoại lúc bấy giờ sau năm 75 thì các nước phương Tây theo chính sách của Mỹ cấm vận Việt Nam cho nên rất dè dặt trong chuyện phát triển quan hệ với Việt Nam; Với cả bên Việt Nam vốn duy trì liên hệ với khối Liên Xô, với Đông Âu và một phần Trung Quốc và vì vậy cho nên nền kinh tế rất khó khăn.

Những năm sau còn khó khăn hơn bởi vì vài năm đầu sau 75 vốn còn một chút những tiềm lực cũ của miền Nam còn đó nhưng sau này khi không còn những nguồn bổ trợ vào thì những tiềm lực đó giảm sút dần.

Kinh tế miền Nam được hỗ trợ rất lớn từ Mỹ cũng như các nước phương Tây trước đây và vì vậy nền kinh tế chung của đất nước càng khó khăn hơn. Cũng thêm với hệ thống kinh tế theo hệ thống XHCN cũ từ miền Bắc đưa vào đã đẩy nền kinh tế rơi vào cuộc khủng hoảng rối loạn ngay vào những năm 70 và đầu 80.

Làm phát triển ba chức số không làm cho chính quyền mới lo âu. Men chiến tranh góp phần làm cho hệ thống cán bộ sống trong hào quang của kinh điển XHCN thảnh thơi hoàn toàn. Cảm giác khó khăn với kinh tế được khỏa lấp bởi những lý thuyết duy ý chí khiến đời sống người dân trở thành góp phần tuy vậy. Lúc đó không ai trong chính quyền thảnh thơi nhàn nhàn có làm phát triển nền kinh tế xã hội chủ nghĩa. Cũng không ai dám đưa vốn đầu tư ra để phân tích, bàn luận công khai.

Người dân miền Nam không thể làm quen với chế độ tem phiếu nên ngay sau khi đất nước thống nhất xảy ra cả miền Nam sống trong tâm trạng ngột ngạt chèn ép.

Đôi phó với tình trạng này là mặt ý thức hệ của duy ý chí được đưa ra. Cảm tưởng Giá-Lưu-Định hình thành từ đây đã mau chóng thúc đẩy nền kinh tế Việt Nam rơi sâu hơn nữa vào cơn khủng hoảng.

Ngăn sông cấm chợ

“Hàng hóa kinh tế theo hàng hóa XHCN cũ từ miền Bắc đổ vào đã đẩy nền kinh tế rơi vào cuộc khủng hoảng rớt nền xuống vào những năm 70 và đầu 80.

Bà Phạm Chi Lan

Nông dân có lẽ là thành phần chịu thiệt hại nặng nề nhất. Sản phẩm của họ sau một thời gian truy trýt làm ra không thể tiêu thụ một cách công bằng. Bất cứ nông phẩm nào cũng bị nhà nước thu mua và đóng tiền ngộp ở nông dân cấm được trong tay không hề được xứng với mức hồi công sức bỏ ra trên cánh đồng của họ. Là một nông nghiệp nhàn hạ thì ư gọi ăn đến nơi phải ăn đến bụng nhàn thì thực phẩm mà trước đây miền Nam vẫn dùng cho gia súc. Đói kém hoành hành toàn xã hội đã khiến cho thị trường của Việt Nam vẫn ế ụt trong thời gian chiến tranh rồi càng khó khăn hơn trong thời gian hậu chiến.

Bình pháp ngăn sông cấm chợ được mang ra thi hành càng khiến đời sống thêm bế tắc phần khó khăn. Hàng hóa không thể luân chuyển trên thị trường khi cung và cầu không gặp nhau và tất đó vì nền kinh tế sụp đổ kinh tế ló đầu trên nhiều mặt khi nhà nước phải nhìn nhận cần phải đổi mới toàn diện mới mong tiến bộ.

Bà Phạm Chi Lan thưa như:



Quầy phân phối thị trường Hà Nội trong thời bao cấp. Photo courtesy of hoangsa.org

Xuất phát từ những đóng góp chính như nghèo đói khó khăn chúng ta cần các nỗ lực làm cho những

ngái điåu hành ß các đßa phßng ngái ta cßm thßy bßc xúc và tìm mßi cách đß vßt qua khó khăn.

Chßc mßi ngái còn nhß câu chuyßn cßa bí thß tßnh ßy Vĩnh Phúc.....ngoài Vĩnh phúc ra ß mßt sß nßi khác nhß Long an ß phía Nam. Và tß đó nhßng sáng kißn đßi mßi đßc ghi nhßn khßp nßi và đßc báo cáo lên thßi lßnh đßo nghißn cßu và nhßn rßng ra trß thành mß hình đßi mßi tßi Vißt Nam.

Sau đßt đßi tißn năm 1986, lßm phát thßc sß trß thành nßi ám ßnh cßa toàn xã hßi. Đây không phß là năm đßu tiên có lßm phát nhßng nó đß tßn tßi và âm ßt nhißu năm trßc. Quan nißm sai lßm vß đßi tißn đß làm cß xe kinh tß chßch bánh.

Các nhà hoßch đßnh kinh tß XHCN đß xem phßng án đßi tißn nhß mßt vũ khí mßnh mßnh mß chßng lßi lßm phát và cßn cß trên lßp lußn rßng sßc mua cßa đßng tißn mßi sß bßng 10 lßn sßc mua cßa đßng tißn cũ khißn cho giá trß đßng bßc Vißt Nam ngày càng tußt đßc thßm hßi.

Sau đßi tißn, lßm phát tăng đßn mßc không còn đßm đßc là bao nhiêu phßn trăm cho chính xác. Chß sß CPI lên tßi 92% và nhanh chóng chißm lßnh con sß 775% trong sußt hai năm sau đó.

Nhà tß vßn kinh tß Nguyßn Xuân Nghĩa nêu cßm tßng cßa ông trong giai đßo n này nhß sau: Nßu ghi nhß vß 35 năm cßa nßn kinh tß Vißt Nam thì mình có thß ghi nhß trên hai trßc thßi gian và không gian.

Nói vß thßi gian thì 35 năm qua nó có 10 năm duy ý chí, xây đßng XHCN và đßa đßt nßc đßn khßng hoßng.

Kß tißp là 10 năm đi tìm lßi thoát và còn lßi 15 năm hßi nhßp vào lußng kinh tß thß trßng cßa thß gißi.

Quý vß vßa nghe chúng tôi khái quát lßi mßt vài đßm then chßt trong thßi gian 10 năm đßu sau chißn thßng gißi phóng toàn bß mißn Nam cùng nhßng hß lßy mà mßt nßn kinh tß XHCN gßp phßi trong thßi hßu chißn.

